

Společnost s r. o.

Stanoviti počet jednatelů jest zůstaveno na vůli společníkům. Společníci mohou se na počtu usnésti jednoduchou většinou hlasů; pouze, určují-li stanovy počet jednatelů, jest ku zamýšlenému zvýšení počtu jednatelů třeba změny stanov. Totéž platí o odměně jednatelů.

(Rozh. ze dne 19. června 1923, Rv I 1237/22.)

Žalobce Dr. Artur Sch. založil s Hugonem F-em, Lvem F-em a Emilem K-em společnost s r. o. Dle čl. IX. stanov byli ustanoveni jednatelem Dr. Artur Sch. a Emil K. Dle čl. XIX. stanov bylo ku zřízení neb odvolání jednatele potřebí tříčtvrtinové většiny. Ku změně stanov vyhledávalo se jednomyslností. Dle čl. XXIV. stanov měli obdržeti smlouvou ustanovení jednatele odměnou 6% čistého zisku. Na valné hromadě dne 24. září 1921 bylo usneseno hlasy Hugona F-a, Lva F-a a Emila K-a proti hlasu žalobce, by Hugo F. byl ustanoven třetím jednatelem, a týmž poměrem hlasu usneseno, že Dr. Artur Sch. bude i nadále technicky vědeckým poradcem společnosti, že Emil K. povede všechny záležitosti obchodní, že Hugo F. povede záležitosti správní a že jednatelem Emilu K-ovi přísluší počínajíc 1. lednem 1921 měsíčních 3000 Kč. Na valné hromadě dne 27. října 1921 byl za účasti notáře zvolen týmž počtem hlasu třetím jednatelem Hugo F. Žalobce Dr. Artura Sch-a, by uvedená usnesení valných hromad byla prohlášena bezúčinnými, bylo o b ě m a n i ž š í m i s o u d y vyhověno, o d v o l a c í m s o u d e m z těchto důvodů: Záleží hlavně na správném výkladu smlouvy společenské, kterou uzavřeli dne 14. listopadu 1919 nynější žalobce Dr. Artur Sch., pak Hugo F., ing. Lev F. a ing. Emil K., kteří budou zde nadále k vůli stručnosti označováni jako »žalovaní«, ačkoliv přirozeně nesmí býti stotožňováni se skutečně žalovanou společností samotnou. Že při výkladu smlouvy této, jako při výkladu smluv vubec směrodatným jest v první řadě doslov smlouvy, jest samozřejmo. Ve smlouvě ustanovení byli ze čtyř společníků, společnost tvořících, dva, totiž žalobce a ing. Emil K-a, jednatelem společnosti, a to na celou dobu, po kterou budou v poměru společenském. Toto jejich ustanovení může podle výslovného předpisu smlouvy býti odvoláno jenom z důležitých důvodů. Právě-li se dále ve smlouvě, že v případě, kdyby ten neb onen z jednatelů přestal býti členem společnosti, ustanoví na jeho místo valná hromada jednatele jiného, jehož ustanovení lze však kdykoliv odvolati, dále, že zemřel-li jeden z jednatelů, rozumí se původně ustanovených, nebo stane-li se k jednatelství právně nebo skutkem neschopným, že jest povinností druhého jednatele (nikoliv jednatelů), ihned svolati valnou hromadu, v mezidobí že tento druhý jednatel oprávněn jest vésti celý závod jako obchodní zmocněnec a konečně, uvedeno-li ve smlouvě, kde vypočteny jsou práva a povinnosti jednatele, zvláště, aby obstarávali záležitosti za oboustranné dohody, nemůže býti ani nejmenší pochybnosti, že strany, uzavírajíce společenskou smlouvu, shodly se na tom, by byli jednatele společnosti jenom dva. Tento zřejmý

úmysl smlouvajících byl také ve smlouvě zřetelně a náležitě vyjádřen. Předpis článku XIX. smlouvy, že jednatele ustanovuje a odvolává valná hromada tříčtvrtinovou většinou hlasů, může se vztahovati, pokud jde o ustanovení jednatelů, jen na ty, kdož nastoupí za určitě naznačených podmínek na místo prvotních jednatelů. Jestliže žalovaní na mimořádné valné hromadě dne 24. září 1921 odhlasovali proti žalobci, tudíž tříčtvrtinovou většinou hlasů — všichni společníci mají totiž po stejném počtu podílů, — že vedle dosavadních jednatelů, žalobce a ing. Emila K-a, má býti ještě třetí jednatel společnosti, totiž Hugo F., usnesli se na něčem, co odporuje zřejmě smlouvě společenské a co tudíž vzhledem k §§ 38, 49 a 50 zák. ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák., nemohlo vůbec nabýti platnosti. K usnesení takovému mohlo by platně dojiti jen tenkrát, kdyby dotyčná ustanovení smlouvy o jednatelech společnosti byla napřed bývala změněna, ke kteréžto změně bylo by ovšem, nehledíc ani k jiným náležitostem (§ 49 odstavec první a třetí cit. zák. z roku 1906), nutně bývalo zapotřebí jednomyslnosti přítomných na valné hromadě společníků (čl. XIX. smlouvy). Že by taková změna smlouvy byla usnesena, žalovaní ani netvrdí a právem proto vyslovil soud stolice první, že zmíněné usnesení o rozšíření počtu jednatelů společnosti, proti němuž se žalobce ihned na valné hromadě ohradil, musí pokládáno býti za neplatné a zrušené. Na věci neměnilo by pranic, kdyby i pravdivým bylo tvrzení žalovaných, že žalobce nekonal povinností, s jednatelstvem spojených. Neboť i v takovém případě byli by žalovaní museli, chtěli-li podle smlouvy postupovati, žalobce nejprve jednatelství zbaviti, a pak na jeho místo teprve zvoliti jednatele jiného.

Upravili-li žalovaní na téže mimořádné valné hromadě přes odpor žalobcův vzájemný poměr všech tří jednatelů, vytýčivše každému z nich obor a objem jeho působnosti, učinili opatření, které mohlo v život vejíti a vůbec smysl míti jen při jednatelech třech, které však samo sebou padá, jakmile zamýšlené rozmnožení jednatelů provésti se nepodařilo. Smlouva společenská ustanovuje také v článku XXIV. (2), že jednatelem, ve smlouvě uvedeným, dostane se odměnou za jich činnost po 6% zbývajících z čistého zisku po odečtení 4% z kmenových vkladů společníky učiněných. Jestliže přes toto ustanovení smlouvy a přes žalobcův odpor žalovaní na téže mimořádné valné hromadě všemi svými hlasy usnesli se na tom, aby ing. Emil K. obdržel se zpětnou platností od 1. ledna 1921 služné jakožto úředník společnosti měsíčních 3000 Kč, jest usnesení to právě tak neplatné jako ono jmenování třetího jednatele. Důvody neplatnosti jsou při obojím usnesení v podstatě tytéž; zjevný odpor s ustanoveními smlouvy a stačí tudíž odkázati k tomu, co bylo už výše řečeno (§ 50 odstavec druhý cit. zák. z roku 1906). Tím, že žalovaní nazvali odměnu, odhlasovanou ing. Emilu K-ovi, jenž jednatelem společnosti jest a jednatelem jejím také nadále zůstane, služným (platem) úředníka, nemohli ničeho změnit na skutkové a právní podstatě věci samé a nelze na jejich počínání pohlížeti jinak, nežli jako na nedovolenou snahu, obejítí výše citované ustanovení smlouvy o odměně jednatelů. Usnesení, jichž zrušení se žalobce domáhá, zasahují citelně do sféry žalobcových zájmů, omezující jednak jeho dosavadní právomoc při obstarávání záležitostí společnosti a jeho vliv na celé její vedení

a dotýkajice se zároveň přímo jeho nároku na podíl na čistém zisku. Měl tudíž žalobce závažnou příčinu, proti usnesením těm se ohraditi a když to vyznělo na prázdno, plným právem domáhá se zrušení ustanovení těch žalobou (§§ 41 a 42 cit. zákona z r. 1906).

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolání, v němž jsou uplatňovány dovolací důvody Šu 503 čís. 2 a 4 c. ř. s., není opodstatněno. Společnost s ručením obmezeným jest hromadnou osobou. Dle Šu 15 odstavec první zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák., musí míti jednoho nebo několik jednatelů, kteří jsou jejím představenstvem a zřizují se usnesením společníků. O počtu jednatelů zákon nemá ustanovení a jest proto zůstaveno společníkům, počet jejich určití, pokud se týče zvýšiti nebo snížití, při čemž usnesení stane se, nestanoví-li smlouva nic jiného, jednoduchou většinou hlasů (§ 39 odstavec první zákona o společnostech s r. o.). Určují-li však stanovy (společenská smlouva) počet jednatele, musí zamýšlenému zvýšení nebo snížení tohoto počtu a zejména tedy zřízení dalšího jednatele předcházetí změna stanov se všemi k tomu potřebnými formálnostmi (§ 49 odstavec první, § 50 odstavec první shora cit. zák.), pokud se týče muselo by dotyčné usnesení samo vyhovovati předpisům o změně společenské smlouvy. Jest proto, pokud jde o zřízení třetího jednatele v osobě společníka Hugona F-a a nové rozdělení funkcí mezi všechny tři jednatele, rozhodným, zda stanovy společnosti ustanovení ohledně počtu jednatele obsahují, jak tvrdí žalobce, či neobsahují, jak tvrdí žalovaná strana, neboť, nehledě k tomu, že schází forma osvědčení notářského, nebyla dotyčná sporná usnesení valné hromady učiněna jednomyslně. Dle Šu 4 odstavec třetí zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. zák., budiž společenská smlouva učiněna písemně notářským spisem, jinak by nenašla platnosti. Z toho plyne, že co nebylo do smlouvy pojmato, není její součástí. Lze proto připustiti, že nerozhoduje, zda zakladatelé společnosti zamýšleli, určití počet jednatelů ve společenské smlouvě, nýbrž jedině a výhradně, zdali tento úmysl ve smlouvě také projeví a to způsobem nad každou pochybnost jasným, neboť jen v tomto případě stal se projev jejich srovnalé vůle ve formě zákonem předepsané a pro platnost dojednání předpokládané. Že by se tak státi muselo výslovně, zákon ovšem nikde nepředepisuje. Dle toho však odvolací soud neposoudil věc po právní stránce nijak nesprávně. Výklad, jež tento soud dává ustanovením smlouvy, jest správný a správně také toliko o smlouvu samou a o její doslov opřený. Dovolatelka odkazuje se proto na podstatně správné důvody napadeného rozsudku, pokud tuto část vyřizují. Články XI. a XIII. stanov ve své spojitosti nedopouštějí pochybností o tom, že dle stanov lze zřídití jen dva jednatele. Zvláště zřejmým jest to z posledního odstavce čl. XI., jehož použití při jiném výkladu stanov by bylo přímo nemožným, z čehož patrně, že zvýšení počtu jednatelů znamená změnu stanov přizpůsobených počtu toliko dvou jednatelů. Že tomu nijak neodporuje ustanovení čl. XIX. stanov, dle kterého k zřízení jednatele stačí tříčtvrtinová většina, vyložily již nižší soudy správně. Je-li

však počet jednatelů stanovami obmezen na dva, bylo dle toho, co shora uvedeno, pro platnost usnesení, jímž se zřizuje třetí jednatel, zapotřebí buďto předchozí změny stanov aneb, aby usnesení samo co do formy vyhovovalo předpisum o změně společenské smlouvy, to jest, aby se stalo jednomyslně (čl. XIX. odstavec druhý stanov) a ve formě notářského osvědčení (§ 49 odstavec první zákona o spol. s r. o.). Jelikož těmto podmínkám vyhověno nebylo, jsou usnesení valné hromady ze dne 24. září 1921 a ze dne 27. října 1921, pokud jimi byl třetím jednatelem zřízen společník Hugo F., nicotna a důsledkem toho jsou nicotna také ona usnesení, jimiž se funkce mezi všechny tři jednatele rozdělují. Avšak nižší soudy prohlásily také usnesení společníku na valné hromadě ze dne 24. září 1921, dle něhož obdrží jednatel inženýr Emil K. jako úředník společnosti služné 3000 Kč měsíčně, právem za nicotné. Lze připustiti, že ustanovení odměny jednatelů a úředníků jest zákonem vyhrazeno valné hromadě a že tato se usnáší obyčejnou většinou hlasů (§ 39 odstavec první). Leč to platí toliko tenkrát a potud, pokud společenská smlouva nic jiného nestanoví. V tomto případě jest však způsob odměny jednatelů v čl. XXIV. stanov upraven a shora uvedené usnesení přičítá se tomuto ustanovení společenské smlouvy, dle kteréhož obdrží především společníci 3% svého vkladu a pak teprve se odměňují jednatele. Že služné 3000 Kč měsíčně se zpětnou platností od 1. ledna 1921 má obdržeti jednatel inž. K. jako úředník, na věci ničeho nemění, neboť jde věcně o odměnu jednatele, jsoucího zároveň společníkem firmy. I zde bylo tedy zapotřebí buďto změny stanov aneb, aby usnesení se stalo jednohlasně ve formě notářského osvědčení, ve kterémžto případě by rejstříkový soud měl příležitost posouditi, zda nejde dokonce o obcházení ustanovení §u 82 zákona ze dne 6. března 1906, čís. 58 ř. z., jejichž účelem jest ochrana věřitelů. Důvod nesprávného právního posouzení věci tudíž tu dán není a dovolání přehlíží, pokud jde o určení služného jednatele K-ovi, že jde o usnesení na valné hromadě konané dne 24. září 1921, jehož platnost nebo neplatnost v tomto řízení pouze z formálního stanoviska lze přezkoumati, nehledě ani k tomu, že na valné hromadě ze dne 9. prosince 1920 v tomto bodě k nějaké konečné dohodě vůbec nedošlo, jak zjistil odvolací soud v rozhodovacích důvodech svého rozsudku.

Čís. 2735.

Nařízení ze dne 24. června 1920, čís. 395 sb. z. a n., vztahuje se na veškeré služební poměry dle zákona o obchodních pomocnících, ať v době vydání jeho již trvaly nebo vzešly teprve později. Vládní nařízení čís. sb. 395/20 a 694/20 byla předložena v předepsané lhůtě k ústavnímu schválení.

(Rozh. ze dne 19. června 1923, Rv I 1303/22.)

Žalobce byl kontoiristou u žalovaného. Dostav dne 1. června 1921 jednoměsíční výpověď, domáhal se zaplacení mzdy za šest měsíců, opíraje svůj nárok o čl. III. nařízení vlády ze dne 24. dubna 1920, čís. 337